

Mediáció és Helyreállító Igazságszolgáltatás a Büntetés-végrehajtásban

A „MEREPS” Program

2009-2011

(Az Európai Bizottság „Criminal Justice 2008” programjának pénzügyi támogatásával)

A MEREPS betűszó az angol „Mediation and Restorative Justice in Prison Settings” rövidítése (jelentése szabad fordításban: Mediáció és Helyreállító Igazságszolgáltatás Büntetés-végrehajtásban).

A Projekt

Ez a magyar vezetés (Foresee) alatt álló nemzetközi konzorcium által végrehajtott európai projekt a mediáció és a többi resztoratív eljárás szerepét és lehetőségét vizsgálja, azonban nem a büntetés kiszabása előtt, hanem börtönkörnyezetben, a súlyos bűncselekmények elkövetőit és áldozatait fókuszba állítva.

A legutóbbi két évtizedben a resztoratív igazságszolgáltatás és intézményei széles körben kerültek befogadásra az európai jogrendszerekben, és számos projekt vizsgálta hatásukat az áldozatokra, elkövetőkre, és közösségekre. Azonban ezen projektek többsége a resztoratív igazságszolgáltatás ítélethozatal előtti szerepére koncentrált, mint lehetséges elterelő módszerre a kevésbé súlyos bűncselekmények esetében, annak ellenére, hogy kutatások bizonyították, hogy a resztoratív intézmények a súlyos bűncselekmények esetében képesek leginkább pozitív hatásukat kifejteni és látványos eredményt elérni.

A projekt az érintett országok kutatói, szakemberei, jogalkotói, bűnügyi jogászai bevonásával interszektoralis, interkulturális, interdiszciplináris párbeszédet és közös munkát igyekszik létrehozni. A projekt egyaránt magában foglal elméleti és gyakorlati kutatást, valamint helyszíni vizsgálatokat.

Mint az a fentiekben is kifejtésre került, a projekt fő célja feltérképezni a mediáció és a resztoratív gyakorlatok börtönökön belüli alkalmazásának lehetőségét.

A további célok között szerepel annak vizsgálata, hogy ezek az eljárások hozzájárulnak-e az áldozatok segítéséhez, az elkövetők felelősségvállalásához, a bv. személyzet és az elítéltek konfliktusainak hatékonyabb feloldásához, és az elítéltek társadalmi reintegrációjához szabadulásuk után.

A helyreállító igazságszolgáltatás eszközeinek börtönkörnyezetben történő tesztelése lehetőséget nyújt hatékonyságuk vizsgálatára a legsúlyosabb bűncselekmények esetében is.

A Projekt célja:

Empirikus kutatással és kísérleti programmal hazai és nemzetközi szinten:

- megvizsgálni a helyreállító igazságszolgáltatási eszközök alkalmazhatóságát a büntetés-végrehajtási rendszerben;
- feltérképezni a bv. személyzet, az elítéltek és a lakosság ezzel kapcsolatos attitűdjeit;

- képzést nyújtani az igazságügyi és bv. személyzet számára az alkalmazható börtön-mediációs szolgáltatásokról
- kidolgozni a működő technikákat (mediáció, facilitáció, körök, egyéb resztoratív technikák stb.), a jó gyakorlatokat és a sztenderdizálható eljárásokat, valamint
- elősegíteni az érintett szakemberek közötti tapasztalat- és információcserét, valamint a jövőbeni együttműködéseket.

Megközelítés és metodológia

A projekt keretén belül folytatott kutatás három alapon nyugszik, az interjú alapú felmérésen, csoporttalálkozókon és helyszíni vizsgálatokon. Ez a megközelítés lehetővé teszi, hogy a szakemberek egyaránt információt szerezzenek a projekt elméleti és gyakorlati jellemzőiről, és kialakításra kerüljön egy megfelelő gyakorlat. A három módszer egyen-súlyban tartásával mindegyik módszer a maga erősségével segíti a börtönbeli resztoratív folyamatok lehetőségeinek felmérését, és a háttér folyamatokat.

A nemzetközi konzorcium tagjai:

A MEREPS Konzorciumban négy európai ország hat kutatószervezete működik együtt:

- Konzorciumvezető: Foresee Kutatócsoport
- Szakmai vezető: Országos Kriminológiai Intézet

Külföldi partnerek:

- [European Forum for Restorative Justice](#)
- [Independent Academic Research Studies \(Egyesült Királyság\)](#)
- [Hochschule Für Öffentliche Verwaltung Bremen \(Németország\)](#)
- [Brémai Mediációs Szolgálat \(Németország\)](#)

A tervezett magyarországi kutatás és kísérleti program céljai:

- empirikus kutatással és kísérleti programmal hazai és nemzetközi szinten megvizsgálni a helyreállító igazságszolgáltatási eszközök alkalmazhatóságát a büntetés-végrehajtási rendszerben;
- feltérképezni a bv. állomány, valamint az elítéltek ezzel kapcsolatos attitűdjeit;
- képzést nyújtani az igazságügyi és bv. állomány számára az alkalmazható börtön-mediációs szolgáltatásokról;
- kidolgozni a működő technikákat (mediáció, facilitáció, és egyéb resztoratív technikák), a jó gyakorlatokat, és a sztenderdizálható eljárásokat;
- elősegíteni az érintett szakemberek közötti tapasztalat- és információ-cserét, valamint a jövőbeni együttműködéseket.

A magyarországi empirikus kutatás helyszínei:

- a Balassagyarmati Fegyház és Börtön
- a Fiatalkorúak Büntetés-végrehajtási Intézete (Tököl)

Módszerek:

- kérdőíves vizsgálat és mélyinterjúk a fiatal- és felnőttkorú elkövetőkkel, valamint a büntetés-végrehajtási intézetek dolgozóival,
- az intézeti dolgozók megismertetése a resztoratív lehetőségekkel emelt szintű képzés keretében (a resztoratív technikák börtönbeli használata)
- pilot projekt keretében a resztoratív eljárások felkínálása a bv. intézményeken belüli viták feloldására, valamint a sértettek és fogvatartottak közötti kommunikáció/jóvátétel elősegítésére.

Előnyök:

A projekt kiváló lehetőséget teremt arra, hogy a témában nagyobb tapasztalattal rendelkező országok kiértékeljék gyakorlatukat, és meghatározzák a jövőbeli fejlődés irányát, ugyanakkor segíthet Magyarországnak egy minőségi pilot projekt kivitelezésében, és bizonyítékokkal alátámasztott ajánlások útján hozzájárulhat a resztoratív igazságszolgáltatás börtönkörnyezetben történő alkalmazásának bevezetéséhez (jogi és intézményi szempontból egyaránt).

Ezen felül a különböző országokból származó adatok együttes feldolgozása komoly előnnyel járhat. Többek között ilyen előny annak bizonyítása, hogy nem csak a „keleti” országok tanulhatnak a „nyugatiaktól”, hanem a kölcsönös tanulási folyamatok, és a legjobb gyakorlatok megosztása egymással mindkét régiónak segítségére lehet resztoratív eljárásokat illető politikáik fejlesztésében.

MEREPS weboldal www.mereps.foresee.hu

